

Halkın Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları: Alanya Örneği

İhsan KURAR, Furkan BALTACI

Akdeniz Üniversitesi Alanya İşletme Fakültesi, Kestel, Alanya-Antalya /TÜRKİYE

Özet

Teknolojik gelişmeyle birlikte çalışma saatlerinin azalması ve insanların serbest zamanlarının artması, eğitim ve gelir düzeylerinin yükselmesini sağlamıştır. Tüm bunların sonunda boş zamanlarda rekreasyonel etkinliklere olan talep artmıştır. Rekreasyonel etkinlikler öğrenmek, keşfetmek ve araştırmak için çeşitli olanaklar sunmaktadır. Farklı bir deyişle Rekreasyonel etkinliklerin insanlara fizyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan olumlu etkileri bulunmakta, kişinin kendine olan güveni ve saygısını arttırmaktadır. Bu çalışmada Türkiye'nin önemli turizm destinasyonlarından birisi olan Alanya'da yaşayan halkın Rekreasyonel deneyimleri ve boş zaman değerlendirme alışkanlıkları ortaya koymaya çalışılmaktadır. Araştırmada birincil veriler anketler aracılığıyla elde edilmiştir. Elde edilen temel bulgulardan bazıları; rekreasyonel faaliyetlerin genelinde piknikler ve arkadaş ziyaretlerinden oluştuğu, kamusal rekreasyon alanlarından duyulan memnuniyetin özel sektör rekreasyon alanlarına oranla daha fazla olduğudur.

Anahtar Sözcükler: rekreasyon, boş zaman, alışkanlık

People's Leisure Habits Review: Case of Alanya

İhsan KURAR, Furkan BALTACI

Akdeniz University, Alanya Faculty of Business, Alanya-Antalya/ TURKEY

Abstract

The reduction of working hours and the increase of the people leisure time have provided education and income levels rise. All this reason has increased the demand for leisure activities. Recreational activities provides to learn to explore. Recreational effectiveness of different words to the people of physiological, psychological and social aspects have a positive effect on a person's self confidence and esteem increases. In this study, one of Turkey's most important tourism destinations of the people living in Alanya recreational and leisure experiences are studied to reveal habits. Some of the main findings obtained; picnic of recreational activities and visit with friends to consist of general public satisfaction with the recreation area is greater than that of the private sector is that recreation areas.

Key Words: recreation, leisure, habits

Giriş

Endüstrileşmedeki gelişmelere paralel olarak teknolojiye dayalı artan üretim ve refah toplumunun yükselişi ile birlikte boş zamanlar da önemli bir artış görülmektedir. Bu durum boş zaman olgusunun günümüzde giderek önem kazandığını hemen herkesimden insanın hayatının odağına yerleştiğini göstermektedir. Birey ya da toplumsal kesimler, boş zamana dönük olarak daha fazla seçenek ve tercihle karşı karşıya bırakılmaktadır. Bugün, hemen her kesimden insan için boş zaman ve bu zamanı değerlendirme ciddi bir sorun olarak görünc de, insanların çalışma dışındaki serbest zamanlarında dinlenmekten ve sevdikleri ile hoşça vakit geçirecek işlerle uğraşmaktan zevk duydukları bilinmektedir. Bu nedenle, çalışma dışındaki geçirilen zaman, insanlar için büyük önem taşımaktadır (Şahin vd., 2009: 62).

Rekreasyon, katılanın gönüllü olarak seçtiği ve boş zamanını değerlendirdiği etkinlikleri kapsar. Bu etkinlikler, müzikal uğraşlar, sportif etkinlikler, oyunlar, sanatsal etkinlikler, hüner gerektiren etkinlikler, doğa etkinlikleri, sosyal ve kültürel etkinlikler olarak genel başlıklar altında toplanabilir. Rekreasyon teriminin İngilizce karşılığı olan recreation kelimesi, sözlük anlamında yeniden yaratma, canlandırma, yeniden yaratılmış şey, eğlence, dinlenme ve boş zamanı hoşça vakit geçirme yolu anlamını ifade etmektedir (Hazar, 2009: 29).

Bu çalışmada Alanya'da Halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının belirlenmesi için geliştirilen ölçekteki çıktılara yer verilmiştir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun rekreasyon kelimesini doğru tanımlarken, bir kısmının ise rekreasyon kavramını yakın anlamda olan kelimelerin yerine kullandığı görülmektedir.

Zaman Kavramı

Zaman, bir iş veya oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre veya vakittir. İnsanlar, zamanı iyi planlamak ve kullanmak zorundadır. Çünkü zaman, ödünç alnamaz, kiralanamaz, satın alnamaz, çoğaltılamaz, depolanamaz, tasarruf edilemez ve iyi değerlendirilmediğinde stres yaratır (Hazar, 1999: 5). Zamanın yanlış ve verimsiz kullanılmasından ortaya çıkan rahatsızlıklar kişiyi ve bütün toplumu etkileyebilir. Zamanın iyi kullanılabilmesi, insanın kendisine, çalışma yaşamına, toplumsal yaşamına biyolojik ve fizyolojik gereksinimlerinin karşılanmasına ayırdığı zaman arasındaki dengeye bağlıdır (Köktaş, 2004: 15).

Zaman kavramı; objektif ve sübjektif zaman olmak üzere iki farklı şekilde tanımlanmaktadır. *Objektif zaman*, düzenli olarak değişim gösterebilen doğal olaylar veya yapay araçlar yardımıyla ölçülebilen dünyanın neresine gidilirse gidilsin her insan için aynı ve eşit olan bir kaynaktır. *Sübjektif zaman*, ise içinde bulunulan ortama göre farklı algılanan insanın moral değerlerine bağlı olarak hissedilen ve yaşanan zamandır (Akatay, 1997: 284). İnsanların gelişmesinde mesleki başarısında zaman anlayışı büyük bir öneme sahiptir. Bu nedenle gelişmiş toplumlar diğer toplumlara göre iş hayatını, sosyal ilişkilerini, eğlence ve dinlenme alışkanlıklarını bu anlayışa göre düzenlemişlerdir. Bu bakımdan gelişmiş ülkelerin zaman kullanımı konusunda bilinçlenmiş ülkeler olduğu söylenebilir. Descarte'e göre toplumlar ileri ya da geri zekâlı olarak değil, ülkelerin ve zenginliklerinin zamanı planlı ve programlı kullanarak çalışmalarından ve dinlenmelerinden kaynaklandığını söylemektedir (Köktaş, 2004: 15). Zamanın taksimini iyi yapamayan insanların yaşam dengelerinin bozulduğu ve asıl işlerine daha az zaman ayırdıkları görülmektedir. Bu nedenle zaman,

insanların kendilerini planlamak, hayatlarını organize etmek ve yaptığı planlara uymak için kullandığı en önemli kavramdır (Güçlü, 2001: 88-89).

Zaman kavramına kullanım açısından bakıldığında ise çalışma zamanı ve çalışma dışı zaman (serbest zaman) olarak 2 grupta ele alınmaktadır. *Çalışma zamanı*, iş amaçlı bir dizi eylemliliği ve bunun için geçirilen süreyi kapsamaktadır (Aytaç, 2002: 232, Hazar, 1999: 6). *Serbest zaman*, zorunlu bireysel faaliyetler ve işten arta kalan zamanı tanımlamaktadır. Serbest zaman insanların yaşamlarını idame ettirebilmeleri için gerekli olan yemek ve uyku gibi varoluşla ilgili zaman ve boş zamandan oluşur (Kır, 2007: 310). Uluslararası boş zamanları inceleme grubunun verdiği tanıma göre ise serbest zaman etkinliği, kişinin mesleki ve toplumsal ödevlerini yerini getirdikten sonra özgür iradesi ile girişebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi ya da becerilerini geliştirme, toplum yaşamına gönüllü olarak katılma gibi bir dizi uğraştır. Serbest zamanlarda gerçekleştirilebilecek etkinlikler sanatsal etkinlikler (sinema, edebiyat, tiyatro, müzik, resim), entelektüel (kitap, konferanslar, radyo, TV, vb.), sosyal (aile, partiler, toplantılar, vb.), pratik (bahçecilik, el sanatları, el işleri, vb.), fiziki (spor, yürüyüş, avcılık, balıkçılık, vb.) olarak sınıflandırılabilir (Büküşoğlu ve Bayturan, 2005: 174).

Boş Zaman Kavramına İlişkin Görüşler

İlkel kültürlerde; gıda, güvenlik ve temel ihtiyaçların karşılanması için yapılan avcılık gibi faaliyetlerden sonra kutlama şeklin de ortaya çıkan boş zaman soyluluk ve yüksek sınıf imtiyazlarıyla nitelendirilmiştir. Boş zamanın siyasi kültürle ilişkilendirilmesi ve tarımın gelişmesiyle yöneten sınıfla toplumun geri kalanı arasındaki boşluğu artması olmuştur. Çalışma rolleriyle birbirinden açıkça ayrılan eski gelişmiş toplumlar kültürlerde elit sınıflar oluşturularak boş zaman yüksek kültür, sosyal kalkınma ve siyasi statü ile ilişkilendirilmiştir. Mısır, Asur ve Babil medeniyetlerine bakıldığında birçok boş zaman aktivitesi görülmektedir. Fakat bu aktiviteler öncelikli olarak üst sınıfa ait aktivitelerdir. Bu üst düzey sınıf ise soylular, askerler ve dini liderlerdir (Torkildsen, 2005: 11).

Günümüz teknolojisinin gelişmesiyle birlikte bireylerin veya grupların çalışma saatlerinde önemli derecede azalmalar görülmektedir. Bu durum insanların işten arta kalan zamanını değerlendirme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Özellikle kent yaşamında önemli bir ihtiyaç haline gelen boş zaman değerlendirme konusu bireylerin günlük zaman bütçesinde önemli bir yer tutan fizyolojik ihtiyaçların içinde yükselen bir eğilim olarak görülmektedir. Boş zaman (leisure) genellikle, bireyin çalışma gibi rutin etkinlikleri bırakıp, onun yerine oldukça hoşça giden, zevkli etkinliklerle ilgilenmesini içerir. Farklı bir ifadeyle boş zaman kişinin mesleki, ailesel ve toplumsal ödevlerini ve hayatını devam ettirebilmesi için zorunlu olan faaliyetleri yerine getirdikten sonra, özgür iradesiyle yapabileceği dinlenme, eğlenme, bilgi ve becerilerini geliştirme, toplumsal yaşama gönüllü olarak katılma gibi unsurların gerçekleştirilebileceği zaman dilimidir (Argan, 2013: 37-39). Boş zaman değerlendirme alışkanlıklarıyla ilgili farklı görüşler bulunmaktadır (Kraus, 2005, 32-37, Kocaekşi, 2012: 4-5, Aytaç, 2002: 233) :

Klasik görüşe göre boş zamanın çalışma zamanının tam tersi olduğunu, dinlenmenin, yenilenmenin çalışma için olmadığını savunan savunulmaktadır. Modern toplumlarda ayrıcalıkların olmadığı yan yana çalışan insanların insanların karşılıklı saygı içinde olmaları gerektiği ve boş zaman değerlendirme faaliyetlerinin toplumun geneline yayılmasını savunmaktadır.

Sosyal sınıfın sembolü olduğunu savunan görüşe göre ise boş zamanın kullanım haklarının (Avrupa'da Feodal dönem) yüksek sınıflara ait olduğunu savunmaktadır. Seyahat, eğlendirmek, sanat ve himaye özel ve yüksek sosyo ekonomik sınıfı içermektedir.

Bir aktivite şekli olduğunu savunan görüşe göre de aile ve topluma karşı yükümlülüklerden ayrı olarak, kişinin kendisinin rahatlaması, kendini eğlendirmesi, bilgisini arttırması, vb. aktiviteleri gerçekleştirdiği bir olgu olduğu savunulmaktadır.

Yükümlülük dışı zaman olduğunu savunan görüşe göre boş zamanı, çalışma zamanı, iş ile ilgili işlerin gerçekleştirildiği zaman (seyahat, ders çalışma, sosyal sorumluluklar gibi) ve hayatımızın ana aktiviteleri olan yeme-içme, uyuma ya da kişisel bakım gibi aktivitelerini gerçekleştirdiğimiz zamanın dışında kalan zaman olarak görmektedir.

Var olma durumu – var olma mevkii olduğunu savunan görüşe göre (bütünsel bir bakış); Kişisel gelişime, memnuniyete ve öz zenginleşmeye yardımcı olan ve aktivitede esnasında fark edilen özgürlüğün önemine olan psikolojik yakınlaşmayı savunmaktadır.

Rekreasyon Kavramı

Rekreasyon, kişilerin çalışma ve zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için geçirdikleri zamanın dışında kalan boş zamanlarında, gönüllü katılımlarıyla kendilerini gerçekleştirmek ve günlük yaşamın dertlerinden uzaklaşmak için yaptıkları aktivitelerdir (Türkmen ve diğ., 2013: 2141). Farklı bir ifadeyle insanların gönüllü olarak katıldıkları ve doyum sağladıkları etkinliklerdir. Rekreasyonun fiziksel, toplumsal ve psikolojik olmak üzere üç tip yararı bulunmaktadır. Rekreasyon faaliyetleri içerisinde yer alan ve özellikle aktif rekreasyon sınıfında yer alan faaliyetler fiziksel aktiviteyi arttırmaktadır. Yaşanan ekonomik sıkıntılar, din, dil, ırk, eğitim, kültür vb. farklılıklar insanları giderek birbirinden uzaklaştırmaktadır. Bu bağlamda, rekreasyon faaliyetleri insanların sosyalleşmelerinde (toplumsal yararı) büyük önem taşımaktadır. Psikolojik Yararlar; insanlar rekreasyon faaliyetlerine katılarak moral kazanmak ister (Kocaekşi, 2012: 14).

Rekreasyonun gelişimi ilk medeniyetlerden günümüze kadar aşamalar halinde gerçekleşmiştir (Hazar, 2009: 29) :

İlk medeniyetlerde, insanlar yaşam boyunca katlandıkları tüm yorgunluklardan, uzaklaşmanın manevi alemde ve ebedi huzurla mümkün olabileceğine, sonraları ise yaşlılıkta dinlenme, mevsimlik tatil yapma, hafta sonu tatil yapma ve günün boş vakitlerinde rekreatif faaliyetlere yönelme şeklinde olmuştur. *Preklasik devir*, ekonomik sistemde ziraatin temel unsur olduğu, devlet yöneticilerinin mutlak ve ilahi bir konumda olduğu sürekli olarak kültür karmaşıklığının yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemin başlıca özellikleri arasında zorunlu çalışma sistemi, sosyal hayatın genellikle zenginliğe dayanması ve orta sınıfın boş zamanlarının olmaması görülür. İmtiyazlı ailelerin halinde spor, harp oyunları ve avcılık gibi rekreasyon etkinliklerine katılmışlardır. *Klasik dönemde*, kırsal yaşama, natüralizme ve hümanizme önem verme; güzelliklere karşı ilgi ve sevgi duyma; sosyal organizasyonların kuruluşunda ve rekreasyonel etkinliklerin gelişmesinde etkili olmuştur. Genç neslin kültürel değerlerin öğrenilmesi konusunda aileleri tarafından yetiştirildiği ve geniş halk kitlelerinin spor gösterilerine, toplu gezilere, müzik-tiyatro gösterilerine ve sergi vb. rekreatif etkinliklerden yararlandığı görülmektedir. *19. yüzyılda* sanayileşmeyle birlikte aşırı şehirleşme, nüfus artışı, yoğun çalışma ve yaşam şartları, çevre kirliliği, hava kirliliği ve gürültü kirliliği gibi faktörlerden kaynaklanan stresten kurtulma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. *İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra*, gelişmiş ülkelerde boş zaman artışına paralel olarak refah

seviyesinin çok üstünde yaşam standartlarına kavuşulması rekreasyon etkinliklerine hız kazandırmıştır. Turistlerin beğenisini kazanan animasyon ürünlerinin sunulması için işletme kaynakları, çevredeki turistik ve rekreatif imkânlar en verimli şekilde değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Rekreasyon Aktivitelerinin Sınıflandırılması

Mekânsal açıdan rekreasyon aktiviteleri, gerçekleştirildiği yerlere göre sınıflandırılmaktadır. Buna göre kapalı alan rekreasyonu ve açık alan rekreasyonu olarak iki gruba ayrılmaktadır (Manning ve Valliere, 2001: 410). Dünyada olduğu gibi ülkemizde de insanların dış mekan rekreasyon talepleri sürekli değişmektedir (Mansuroğlu, 2002: 54). Açık alan (outdoor) rekreasyonu, katılımcıların etkileşimi sonucu ortaya çıkan, açık alanlarda gerçekleştirilen rekreasyon aktiviteleri olarak tanımlanmaktadır. (Hazar, 2009: 31). Kapalı alan (indoor) rekreasyonu, toplumun kullanıma ayrılmış kapalı mekânlarda ve evlerde gerçekleştirilen rekreasyonel aktiviteleri kapsamaktadır (Argan, 2013: 12).

Katılımcıların milliyetlerine göre rekreasyon, ulusal ve uluslar arası olmak üzere iki grupta incelenmektedir. Ulusal rekreasyon, ülke sınırları içindeki kişi ve kuruluşların katıldıkları ulusal festival ve sergilerden oluşmaktadır. Uluslar arası rekreasyon, ülke sınırları içi ve ülke sınırları dışındaki kişi veya kuruluşların katıldıkları boş zaman değerlendirme etkinlikleridir. Örneğin, Uluslararası film ve el sanatları (Hazar, 2009: 32).

Katılımcıların yaşlarına göre rekreasyon, çocuk, genç, yetişkin ve üçüncü kuşak rekreasyon şeklinde sınıflandırılmaktadır (Köktaş, 2004: 83-86).

Katılımcıların sayısına göre, bireysel ve grup rekreasyonu olmak üzere ikiye ayrılır. Bireysel rekreasyon, insanların tek başlarına gerçekleştirdikleri boş zaman değerlendirme etkinlikleridir. Grup rekreasyonu, insanların grup halinde gerçekleştirdikleri futbol, voleybol, basketbol, plaj voleybolu, kutlama yemeği veya gezi turları gibi boş zaman değerlendirme etkinliklerine denir (Hazar, 2009: 32).

Fonksiyonel açıdan rekreasyon faaliyetleri, ticari, estetik, sosyal, sağlık, fiziksel, sanatsal, kültürel ve turistik olmak üzere sekiz ana grupta incelenmektedir (Hazar, 2009: 33-36).

Zamansal açıdan rekreasyon, günlük rekreasyon; genellikle bireyin yakın çevresinde, oldukça kısa mesafelerde ve gün içindeki boş zamanlarında gerçekleştirdiği rekreasyon aktiviteleridir. *Tatil Rekreasyonu*; Hafta sonu, bayram ve yıllık tatillerde oluşan boş zamanlarda gerçekleştirilen aktiviteleri kapsar. Tatil rekreasyonu üç alt grupta toplanabilir. Bu alt gruplardan ilki hafta sonu rekreasyonudur. Bireylerin hafta sonlarındaki boş zamanlarında gerçekleştirdiği rekreasyon faaliyetleri bu grupta yer alır (Argan, 2013: 12-17).

Etkinliklere katılma şekline göre rekreasyon, faaliyetleri aktif rekreasyon ve pasif rekreasyon olarak ikiye ayrılır. Rekreasyonel spor aktiviteleri diğer rekreasyonel aktivitelere göre disiplin gerektiren, yapılandırılmış ve çeşitli kuralları vardır. Aktif katılımcılar amatör yada gönüllü olarak boş zaman süresince herhangi bir spor aktivitesiyle uğraşan bireylerdir. Pasif katılımcılar ise boş zamanları süresince rekreasyonel aktiviteleri seyirci olarak izlemektedir (Argan, 2013: 16). Türkiye'deki üniversite öğrencileri üzerine yapılan bir araştırmada öğrencilerin pasif etkinliklere katıldığını göstermektedir (Balcı ve İlhan, 2006: 18).

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada birincil ve ikincil verilerden yararlanılmıştır. Birincil veri toplama aracı olarak, mevcut yazın doğrultusunda anket hazırlanmış ve geçerlilik için uzman görüşüyle hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Anket toplam 20 sorudan oluşmaktadır. 1-7 arası sorular, katılımcıların demografik özelliklerinin tespit edilmesine, 8. soru rekreasyon kelimesinin anlamı ve 9-14 boş zaman tercihleri ve boş zaman faaliyetlerinin etkilerinin belirlenmesine yöneliktir.

Katılımcıların rekreasyon faaliyetlerini tercih etmelerinde etkili olan faktörlerin, rekreasyon alanlarındaki hizmetlerden memnuniyet derecelerinin ve Alanya'daki rekreasyon olanaklarını yeterli bulup bulmadıklarının belirlenmesi için oluşturulan sorularda Beşli Likert tipi ölçek kullanılmıştır.

Anketler, Mayıs-Haziran 2013 aylarında Alanya merkezde ikamet eden toplam 116 kişiye tesadüf olmayan örnekleme yöntemlerinden *kolayda örnekleme* yöntemi kullanılarak birebir uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS istatistik paket programı vasıtasıyla analiz edilmiştir.

Çalışmada elde edilen veriler frekans, t testi ve Anova'ya tabi tutulmuştur. Ölçekte kullanılan önermelerin güvenilirliğini test etmek için iç tutarlılık aracı olan Cronbach Alfa (α) değeri kullanılmıştır. Buna göre, 3 önermeden oluşan halkın rekreasyonel alanlardan memnuniyetlerine ilişkin ölçeğin (α) değerinin 0.770 olduğu görülmüştür. Bu bağlamda ölçek yüksek derecede güvenilirliğe sahiptir, denir (Nakip, 2006: 145; Kalaycı, 2010: 445-446).

Araştırma Bulguları

Aşağıda araştırmadan elde edilen bulgular katılımcıların demografik profili, diğer araştırma bulguları ve t testi ve Anova analizi alt başlıklarıyla yer almaktadır.

Katılımcıların Demografik Profili

Halkın boş zamanları değerlendirme tarzı, her şeyden önce onların bazı kişisel karakteristikleriyle yakından ilişkilidir. Bu yüzden örneklem grubuna giren katılımcıların cinsiyet, medeni durum, yaş, meslek, eğitim durumu ve gelire ilişkin veriler bu başlık altında irdelenmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri

Cinsiyet	Frekans (n)	%	Eğitim Durum	Frekans (n)	%
Kadın	34	29,3	İlköğretim	13	11,2
Erkek	82	70,7	Lise	20	17,2
Toplam	116	100	Ön lisans	12	10,3
Medeni Durum	Frekans (n)	%	Lisans	23	19,8
Evli	47	40,5	Lisansüstü	48	41,4
Bekâr	69	59,5	Toplam	116	100
Toplam	116	100	Yaş	Frekans (n)	%
İkamet Yılı	Frekans (n)	%	18-25	16	13,8
1 yıldan az	23	19,8	26-33	46	39,7
1-3	21	18,1	34-41	30	25,9
4-6	25	21,6	42-49	19	16,4
6 yıldan fazla	47	40,5	50 ve üzeri	5	4,3
Toplam	116	100	Toplam	116	100

Meslek	Frekans (n)	%	Aylık Net Gelir	Frekans (n)	%
Memur	71	61,2	1000 TL'nin altında	25	21,6
Kendi işi	8	6,9	1000 - 2000	30	25,9
İşçi	29	25,0	2001 - 3000	50	43,1
Emekli	1	0,9	3001 - 4000	8	6,9
Yönetici	3	2,6	4000 ve üzeri	3	2,6
Diğer	4	3,4	Toplam	116	100
Toplam	116	100			

Tablo1'de görüldüğü gibi 116 katılımcının büyük çoğunluğunu erkekler (n=82; %70,7) ve bekarlar (n=69; %59,5) oluşturmaktadır. Lisansüstü eğitim seviyesine sahip katılımcı sayısı toplam katılımcıların %41,4 (n=48)'ünü oluştururken, 6 yıldan fazla süredir Alanya'da ikamet edenler %40,5 (n=47)'ini, memur olanlar ise %61,2 (n=71)'ini oluşturmaktadırlar. Aylık geliri 2001-3000 TL arasında yer alanlar %43,1 (n=50)'lik oranla toplam içerisinde birinci sırada yer alırken, yaş gurupları arasında ilk sırada %46 (n=39,7)'lik oranla 26-33 aralığında yer alan katılımcılar bulunmaktadır.

Diğer Araştırma Bulguları

Araştırmadan elde edilen diğer bulgular Şekiller yardımıyla aşağıda açıklanmıştır.

Tablo 2. Katılımcılara göre rekreasyon kavramı

Kavram-Terim	Frekans (n)	Yüzdesel Dağılım (%)
Boş Zamanları Değerlendirme	47	40,5
Boş- Bilmiyorum	38	32,7
Eğlence-Boş Zaman-Psikolojik Rahatlama	22	18,9
Diğer (etkileşim, spor rehberi, anti tepki)	9	8,9
Toplam	116	100

Tablo2'ye bakıldığında katılımcıların %47'sinin rekreasyon kavramına boş zamanı değerlendirme, %22'sinin eğlence-boş zaman-psikolojik rahatlama, %9'unun ise etkileşim, spor vb. diğer anlamları yüklediği görülürken, %38'inin kavram hakkında herhangi bir bilgisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. Tercih Edilen Rekreatif Alanlara İlişkin Çoklu Cevaplar

Boş Zaman Faaliyetine Katılım Yeri	Cevaplar		Genel Yüzde (%)
	N	%	
Açık Alanda	73	52,1	62,9
Evde	45	32,1	38,8
Spor Tesislerinde	18	12,9	15,5
Diğer	4	2,9	3,4
Toplam	140	100	120,7

Tablo 3'de ankete katılan 116 kişinin %20,7'sinin (n=24) birden çok cevap verdiği görülmektedir. Buna göre katılımcıların %62,9'u (n=73) rekreatif faaliyetlerini açık alanlarda gerçekleştirirken bunu sırasıyla evde, spor tesislerinde ve diğer (disko, bar, eğlence kulüplerinde ve plajda) yerlerde geçirdiğini belirten katılımcılar takip etmektedir.

Tablo 4. Rekreatif etkinliklerin geçirildiği zaman dilimlerine ilişkin çoklu cevaplar

Rekreatif Etkinliğin Geçirildiği Zaman	Cevaplar		Genel Yüzde (%)
	N	%	
Akşam	89	66,9	78,8
Öğlen	22	16,5	19,5
Sabah	12	9	10,6
Diğer	10	7,5	8,8
Toplam	133	100	117,7

Tablo4’de görüldüğü gibi ankete katılan 116 kişinin %17,7’sinin (n=17) birden çok cevap verdiği görülmektedir. Buna göre katılımcıların %78,8’i (n=89) rekreatif faaliyetlerini akşamları gerçekleştirmektedir. Bunu sırasıyla öğle saatleri, sabah ve diğer zaman dilimleri takip etmektedir. Diğer seçeneğini işaretleyen katılımcılar hafta sonları ve öğleden sonra rekreatif faaliyetlerde bulduklarını belirtmektedir.

Tablo 5. Rekreatif etkinliklerin geçirildiği aylara ilişkin çoklu cevaplar

Aylar	Cevaplar		Genel Yüzde (%)
	N	%	
Temmuz	81	23,9	69,8
Ağustos	74	21,8	63,8
Haziran	60	17,7	51,7
Eylül	23	6,8	19,8
Mayıs	22	6,5	19
Ekim	15	4,4	12,9
Şubat	14	4,1	12
Kasım	13	3,8	11,2
Nisan	11	3,2	9,5
Ocak	10	2,9	8,6
Aralık	9	2,7	7,8
Mart	7	2,1	9,5
Toplam	339	100	292,2

Tablo5’de görüldüğü gibi ankete katılan 116 kişinin %192,2’sinin birden çok seçenek işaretlediği görülmektedir. Buna göre katılımcıların %69,8’i (n=81) rekreatif etkinliklere temmuz ayında yoğun bir şekilde katılım göstermektedir. Katılımcıların %63,8’i (n=74) ise ağustos ayında rekreatif etkinliklere katılım göstermektedir.

Tablo 6. Rekreatif etkinliklere katılma şeklinin göre frekans ve yüzde dağılımı

Katılım Şekli	Cevaplar		Genel Yüzde (%)
	N	%	
Arkadaşlarla	54	41,2	47,8
Eşim ve çocuklarımla	34	26	30,1
Yalnız	19	14,5	16,8
Eşimle	17	13	15,0
Çocuklarımla	5	3,8	4,4
Diğer	2	1,5	1,8
Toplam	131	100	115,9

İnsanlar birey yada gruplar halinde rekreasyon faaliyetlerine katılmaktadır. Katılımcıların rekreatif etkinliklere katılma şekline bakıldığında % 46,6'sının arkadaşlarıyla, % 29,3'ünün eşi ve çocuklarıyla, % 16,4'ünün yalnız, % 14,7'sinin eşiyle ve % 4,3'ünün çocuklarıyla boş zaman faaliyetinde bulunduğu görülmektedir.

Tablo 7. Rekreatif etkinliklerde kalma süresine göre frekans ve yüzde dağılımı

Saatler	Cevaplar		Genel Yüzde (%)
	N	%	
1-2 saat	64	56,1	56,6
3-4 saat	32	28,1	28,3
1 saatten az	9	7,9	8
4 saatten fazla	9	7,9	8
Toplam	114	100	100,9

Tablo7'de katılımcıların rekreatif etkinliklerde bulunma zamanlarına bakıldığında. % 55,2'si 1-2 saat kadar rekreasyonel alanlarda vakit geçirirken, % 27,6'sı 3-4 saat, % 7,8'i 1 saatten az ve % 7,8'inin de boş zamanlarını rekreatif alanlarda 4 saatten fazla geçirdiği görülmektedir.

Tablo 8. Tercih edilen rekreatif etkinliklerin frekans ve yüzde dağılımı

Boş Zaman Tercihi	Cevaplar		Genel Yüzde (%)
	N	%	
Pikniğe gitme	69	14,6	59,5
Arkadaş ziyaretlerine gitme	61	12,9	52,6
Yüzme	54	11,4	46,6
Gazete ve dergi okuma	49	10,4	42,2
İnternette vakit geçirme	47	10,0	40,5
Müzik dinleme	45	9,5	39,8
Kitap okuma	38	8,1	32,8
Spor müsabakası izlemeye gitme	32	6,8	27,6
Sinema-tiyatro	31	6,6	26,7
Bahçe işleri ile uğraşma	30	6,4	25,9
Kahvehaneye gitme	8	1,7	6,9
Diğer.....	8	1,7	6,9
Toplam	472	100	406,9

Tablo 8’de görüldüğü gibi katılımcıların boş zamanlarında buldukları rekreatif etkinlikler, öncelikli önem derecelerine göre ilk beşi değerlendirildiğinde; % 59,5’inin pikniğe giderken, % 52,6’sı da arkadaş ziyaretlerine gittiğini belirtmektedir. Katılımcıların % 46,6’sının yüzerek, % 42,2’sinin gazete ve dergi okuyarak ve % 40,5’inin de internette vakit geçirdikleri görülmektedir. Bununla birlikte katılımcıların yaklaşık % 7’si anketin 14. sorusundaki diğer seçeneğini işaretlemiştir. Anket formlarında tespit edilen diğer seçeneğindeki rekreatif etkinlerin spor yapma, yürüyüş, halı saha futbol müsabakaları, park alanlarında vakit geçirme, aynı gün içinde veya farklı zamanlarda bağımsız gezmeler olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Rekreasyon hizmetleri/olanakları ile ilgili memnuniyet ve yeterlilik durumu

Faaliyet	Std. Sapma (s.s)	\bar{X}
Kamuya ait rekreasyon alanlarından memnuniyet	1,13	2,83
Özel sektör rekreasyon alanlarından memnuniyet	1,18	2,81
Rekreasyon olanaklarının yeterliliği	1,13	2,66

Tablo 9’a göre Alanya’da bulunan kamuya ve özel sektöre ait rekreasyon alanlarındaki hizmetlerden halkın memnun olmadığı görülmektedir. Rekreasyon alanlarındaki hizmetlerden duyulan memnuniyet oranının düşük olmasındaki en önemli etken Alanya’nın önemli bir tatil merkezi olması ve turistik hareketliliğin belirli aylarda yoğunlaşması, yılın diğer aylarında kamu ve özel sektör tarafından hizmet sunan işletmelerin kapanmasından kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların kamuya ait rekreasyonel alanlarından memnuniyet ortalaması ($\bar{X}=2,83$), özel sektör rekreasyon alanlarının ortalaması ($\bar{X}=2,81$) ve genel olarak halkın Alanya’daki rekreasyon alanlarının yeterliliği ile ilgili ortalaması ($\bar{X}= 2,66$)’dır. Buna göre halkın Alanya’daki rekreasyonel imkanları yeterli bulmamakla birlikte, kamuya ait rekreasyon alanlarından, özel sektör rekreasyon alanlarına göre kısmen de olsa daha memnun olduğu görülmektedir.

T-testi ve Anova Analizi Bulguları

T-testi ve ANOVA, parametrik test koşullarının sağlandığı durumlarda uygulanan analiz/test tekniklerindedir. Bu testler, bir gruptaki ortalamanın diğer gruptaki ortalamadan önemli derece farklı olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılır (Kalaycı, 2010: 76). Buna göre katılımcıların rekreasyon faaliyetinde bulunmaya yönelen yeni insanları tanıma düzeyleri ve bilgi ve beceriyi artırma düzeylerine ilişkin motivasyonları ilevcinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin bulguları belirlemek için parametrik testlerden Independent Sample T-testi uygulanmıştır.

Tablo 10. Katılımcıların yaşlarına göre kamusal rekreasyon olanaklarından memnuniyetlerine yönelik varyans analizi sonuçları

Yaş	N	\bar{X}	S.S	F	p.	Ortalamaların Farklılığı		
18-25	16	2,93	1,12	4,164	0,004	34-41	Yaş	I-J
26-33	46	2,89	1,07				18-25	-,070
34-41	30	2,23	1,00				26-33	-,65
42-49	19	3,42	1,16				42-49	-1,18*
50 ve üzeri	5	3,40	,89				50 ve üzeri	-1,16
Toplam	116	2,83	1,13					

Tablo 10’da görüldüğü gibi katılımcıların yaşları ile rekreasyon olanakları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F=4,164$; $p=0,004<0,05$). Bu bağlamda yaş grubu 42-49 ($\bar{X}=3,42$; $S.S.=3,42$) olanların kamuya ait olanaklardan duyduğu memnuniyet düzeyi, yaş grubu 50 ve üzeri ($\bar{X}=3,40$; $S.S.=0,89$), 18-25 ($\bar{X}=2,93$; $S.S.=1,12$), 26-33 ($\bar{X}=2,89$; $S.S.=1,07$) ve 34-41 ($\bar{X}=2,23$; $S.S.=1,00$) olanlara göre daha yüksektir. Buna göre gruplar arasındaki farklılık yaş grubu 34-41 ile 42-49 arasında görülmektedir.

Tablo 11. Katılımcıların gelirlerine ile genel olarak rekreasyon olanaklarının yeterliliğine yönelik varyans analizi sonuçları

Gelir	N	\bar{X}	S.S	F	p.	Ortalamaların Farklılığı		
0-1000 TL	25	2,64	1,43	2,638	,038	3001-4000		
1001-2000	30	2,96	1,06				Gelir	I-J
2001-3000	50	2,62	1,00				0-1000 TL	,34*
3001-4000	8	1,62	,51				1001-2000	,26*
4000 TL ve üzeri	3	3,33	,57				2001-3000	,23*
Toplam	116	2,66	1,13				4000 TL ve üzeri	,38

Tablo 11’de görüldüğü gibi katılımcıların geliri ile rekreasyon olanaklarının yeterliliği arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F=2,638$; $p=0,038<0,05$). Bu bağlamda gelir grubu 4000TL ve üzeri ($\bar{X}=3,33$; $S.S.=,57$) olanların genel olarak rekreasyon olanaklarından duydukları memnuniyet düzeyi, gelir grubu 1001-2000 ($\bar{X}=2,96$; $S.S.=1,06$) ve 0-1000 ($\bar{X}=2,64$; $S.S.=1,43$) olanlara göre daha yüksektir. Buna göre gruplar arasındaki farklılık gelir grubu 3001-4000 ile 0-1000, 1001-2000 ve 2001-3000 arasında görülmektedir.

Tablo 12. Katılımcıların yaşlarına göre kamusal rekreasyon olanaklarından memnuniyetlerine yönelik varyans analizi sonuçları

İkamet Yılı	N	\bar{X}	S.S	F	p.	Ortalamaların Farklılığı		
1 Yıldan az	23	2,65	1,02	2,726	,048	4-6		
1-3 Yıl	21	2,76	1,17				İkamet Yılı	I-J
4-6 Yıl	25	2,44	1,12				1 Yıldan az	-,21
6 Yıldan Fazla	47	3,17	1,10				1-3 Yıl	-,32
Toplam	116	2,83	1,13				6 Yıldan Fazla	-,73*

Tablo 12’de görüldüğü gibi katılımcıların ikamet yılı ile kamusal rekreasyon alanlarından duydukları memnuniyetleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F=2,726$; $p=0,048<0,05$). Bu bağlamda 6 yıldan fazla süredir bölgede konaklayanların memnuniyet düzeyi diğer gruplara göre daha yüksektir. Buna göre gruplar arasındaki farklılık ikameti 4-6 yıl ile 6 yıldan fazla olanlar arasında görülmektedir.

Sonuç

Rekreasyon kavramı etkileşim, spor rehberi, anti tepki, reklam, sosyal tesis ve tanıtım gibi kavramlarla karıştırılmaktadır. Katılımcıların rekreatif etkinliklere katılma şekline bakıldığında daha çok arkadaş grubuyla vakit geçirildiği görülmektedir. Bununla birlikte katılımcılar rekreatif alanlarda 1-2 saat süreyle bulunmaktadır. Bu bakımdan yerel yönetimlerdeki rekreasyonla ilgili birimlerin işlevselliği artırılarak insanların bu alanlarda

birey veya gruplar halinde faaliyette bulunması sağlanmalıdır. Çalışmaya göre katılımcılar açık alan rekreatif faaliyetlerini daha çok tercih etmektedir. Bu nedenle yerel yönetimlerin açık alanlarda boş zaman geçirilebilecek yerlerin sayısını arttırması gerekmektedir. Bu alanlardaki mobilya ve spor araçlarının temizlik bakımı düzenli olarak yapılmalıdır. Alanya’da bulunan kamu ve özel sektöre ait rekreasyon alanlarındaki hizmetlerden halkın genel olarak memnun olmadığı görülmektedir. Rekreasyon alanlarındaki hizmetlerden duyulan memnuniyet oranının düşük olmasındaki en önemli etken Alanya’nın önemli bir tatil merkezi olması ve turistik hareketliliğin belirli aylarda yoğunlaşması, yılın diğer aylarında kamu ve özel sektör tarafından hizmet sunan işletmelerin kapanmasından kaynaklanmaktadır. Alanya’da özel sektör tarafından işletilen rekreatif alanlar, kamuya ait rekreatif alanlara göre daha az memnuniyet sağlamaktadır. Bu nedenle yerel yönetim tarafından yeni rekreasyon alanları hazırlanmalı ve bu alanların denetimlerinde hassasiyet gösterilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Argan M. (Ed.) (2013) Rekreasyon Yönetimi, Anadolu Üniversitesi Web-ofset Tesisleri, Eskişehir.
- Aytaç Ö (2002). Boş Zaman Üzerine Kuramsal Yaklaşımlar, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 1, s. 232-233, Elazığ.
- Balcı V, İlhan A (2006). Türkiye’deki Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Sayı:4.
- Büküşoğlu N, Bayturan AF (2005). Serbest Zaman Etkinliklerinin Gençlerin Psiko-Sosyal Durumlarına İlişkin Algısı Üzerindeki Rolü, Ege Tıp Dergisi, 44 (3), İzmir.
- Güçlü, N (2001). Zaman Yönetimi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, sayı 25, Ankara.
- Hazar A (2003). Rekreasyon ve Animasyon, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Hazar A(2009). Rekreasyon ve Animasyon, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kalaycı Ş (2010). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, ÖzBaran Ofset, Ankara.
- Köktaş ŞK (2004). Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kır İ (2007). Yükseköğretim Gençliğinin Boş Zaman Etkinlikleri-KSÜ Örneği, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:17, Sayı:2, s.307-328, Elazığ.
- Kocaekşi S. (Ed.) (2012). Boş Zaman Ve Rekreasyon Yönetimi, Anadolu Üniversitesi Web-ofset Tesisleri, Eskişehir.
- Manning RE (2001). Coping in Outdoor Recreation Causes and Consequences of Crowding and Conflict Among Community Residents, Journal of Leisure Research, 33(4):410-426.
- Mansuroğlu S (2002). Akdeniz Üniversitesi Öğrencilerinin Serbest Zaman Özellikleri Ve Dış Mekan Rekreasyon Eğilimlerinin Belirlenmesi, Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 15(2): 53-62.

Nakip M (2010). Pazarlama Araştırmaları Teknikler ve (SPSS Destekli) Uygulamalar, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Torkildsen G (2010). Leisure and Recreation Management, Routledge Taylor & Francis Group, London and New York.

Türkmen M, Kul M, Genç E ve Sarıkabak M (2013). Konaklama İşletmesi Yöneticilerinin Rekreatyon Algı Ve Tutumlarının Deęerlendirilmesi: Batı Karadeniz Bölgesi Örneği, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/8: 2139-2152.

Şahin CK, Akten S, Erol UE (2009). Eğirdir Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Rekreatyon Faaliyetlerine Katılımlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 10 (1), s.62-71.